

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 27 февруари 2024 г.
(OR. en)

Междуетноститутуционално досие:
2023/0323(COD)

6586/1/24
REV 1

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

БЕЛЕЖКА

От:	Комитета на постоянните представители (I част)
До:	Съвета
Относно:	Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за борба със забавата на плащанията по търговски сделки - Ориентационен дебат

Приложено се изпраца на делегациите информациона бележка на председателството относно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за борба със забавата на плащанията по търговски сделки с оглед на ориентационния дебат на заседанието на Съвета по конкурентоспособност на 7 март 2024 г.

Информационна бележка на председателството

Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за борба със забавата на плащанията по търговски сделки

Ориентационен дебат

1. Предложение на Комисията

Забавата на плащания по фактури засяга дружества от всички сектори и във всички държави — членки на ЕС. Тя има особено отрицателно въздействие върху малките и средните предприятия (МСП), тъй като те разчитат на редовни и предвидими парични потоци и разполагат с по-ограничен достъп до ликвидност в сравнение с големите предприятия.

МСП, на които се плаща със закъснение, са принудени да покриват произтичащия от това недостиг на ликвидност чрез краткосрочни заеми, като по този начин увеличават разходите си за финансиране. Намаляването на забавата на плащания е ключов елемент, за да се осигури на МСП така необходимата ликвидност за инвестиции в иновации или за прехвърляне на намаляването на разходите върху потребителите.

Поради това беше приета Директива относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки¹, за да се защитят европейските предприятия, по-специално МСП, и да се повиши тяхната конкурентоспособност. Въпреки това в днешно време 25% от фалитите в ЕС се дължат на просрочени плащания. Поради тази причина на 12 септември 2023 г. Комисията публикува предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за борба със забавата на плащанията по търговски сделки. Предложението е предназначено да се преодолее недостатъците на директивата с цел да се подобри дисциплината на плащане на всички заинтересовани участници и да се защитят на дружествата от отрицателните последици от забавата на плащанията по търговски сделки. То е част от по-широк „пакет от мерки за подпомагане на МСП“, който включва и директива за опростяване на данъчното облагане на МСП и обявяването от Комисията на набор от мерки за опростяване на процесите за МСП, подобряване на достъпа им до финансиране и квалифицирана работна сила и подпомагане на МСП през целия им бизнес цикъл.

¹ Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки (преработен текст), ОВ L 48, 23.2.2011 г., стр. 1—10.

Предложеното от Комисията преразглеждане на правилата относно забавата на плащанията заменя съществуващата директива с регламент със задължителни максимални срокове на плащане от 30 дни за всички търговски сделки между предприятия или между предприятия и публични органи. Тя ще направи плащането на компенсаторни такси и лихви автоматично в случай на просрочено плащане и ще подсили тези нови мерки със стабилна рамка за правоприлагане. Това също така би улеснило дружествата да отстояват правата си чрез намаляване на тежестта за ефективна правна защита посредством медиация и улесняване на достъпа до нея.

Според направената от Комисията оценка на въздействието новите правила имат за цел да намалят просрочените плащания с 35%. Освен това времето, което дружествата изразходват за закриването на длъжниците си, ще бъде значително намалено, а това ще спести на европейските предприятия 340 милиона човекочаса, което се равнява на 8,7 милиарда евро. Наред с преките парични ползи следва да се постигне по-справедливо преразпределение на ликвидността в икономиката и намаляване на зависимостта на МСП от външно финансиране. Целта е да се защитят МСП, които често не са в силна позиция за договаряне и са принудени да приемат несправедливи условия за плащане.

Предложеният от Комисията правен инструмент за преразглеждане е регламент. Според Комисията именно този правен инструмент има многобройни предимства, сред които уреждане на трансграничния аспект при забавата на плащания. Използването на регламент би уеднаквило навсякъде в ЕС и направило пряко приложими някои ключови аспекти, като например максималния срок за извършване на плащанията и процедурите за проверка, лихвения процент за просрочени плащания и размера на обезщетението с единен размер. По този начин се гарантират еднакви условия на конкуренция между държавите членки по отношение на тези аспекти.

Същевременно държавите членки ще могат да приемат по-строги разпоредби относно някои аспекти. Те ще запазят възможността за прилагане на по-кратък срок за плащане чрез националното законодателство. По изключение в националното законодателство може да бъде предвидена процедура за приемане или проверка, но само когато това се сметне за строго необходимо поради особеното естество на стоките или услугите. Тази процедура трябва да бъде изрично описана в договора и също така е ограничена до максимум 30 дни. Освен това с регламента ще се установят задължения по отношение на правоприлагащите органи, системите за медиация, управлението на кредити, обучението по финансова грамотност и нелоялните договорни практики и разпоредби, но държавите членки ще имат свободата да ги допълват в съответствие с националното си законодателство.

Предложеният регламент ще се прилага за плащанията, извършвани по „търговски сделки“, тоест сделки между предприятия или между предприятия и публични органи, когато публичният орган е длъжникът, които водят до доставката на стоки или предоставянето на услуги срещу възнаграждение. Това определение включва проектирането и изпълнението на дейности по благоустройство, строителство и гражданско строителство.

Регламентът няма да се прилага за плащанията при сделки с потребители, плащанията, извършени като обезщетение за вреди, плащанията във връзка със задължения, които са предмет на производство по несъстоятелност, включително производства по реструктуриране на дълг.

Новият регламент ще задължи държавите членки да определят национални органи, отговорни за прилагането му, които да си сътрудничат с Комисията и с други съответни национални правоприлагащи органи, и ще изброи правомощията, които тези правоприлагащи органи трябва да имат.

2. Позиция на държавите членки

Държавите членки като цяло подкрепят отчитането на интересите на МСП и позициите им са в тесен унисон с аргументите на Комисията. Много държави членки считат, че установяването на предвидими условия на плащане би подобрило културата на плащане в Европа, би създало по-добра рамка за свободата на договаряне, би създало по-безопасна бизнес среда, би увеличило паричните потоци, би стимулирало инвестициите и по този начин би засилило конкурентоспособността на дружествата от ЕС, по-специално на МСП.

Голям брой държави членки и заинтересовани страни имат опасения относно предложението на Комисията, свързани с намесата на регламента в свободата на договаряне, липсата на прекъсване за проверка на доставяните стоки или услуги и възможните противоречия с националните закони. Те посочиха, че индивидуалните условия за плащане са важна част от търговските договори и че много функциониращи бизнес модели се основават на дълги срокове на плащане. Според тях ограничаването на свободата на договаряне би насърчило дружествата да изнасят договорните си отношения в държави извън ЕС.

Поради това солидно мнозинство от държавите членки се противопоставя на предложения максимален срок за плащане от 30 дни, който по принцип счита за непропорционална намеса на законодателя. Като се има предвид фактът, че настоящата директива вече е оказала въздействие върху свободата на договаряне и че това ограничение на свободата на договаряне е оправдано от преследването на общ интерес, а именно икономическото здраве на дружествата и следователно икономическото здраве на ЕС, те призовават за по-гъвкави правила и възможността деловите партньори да договорят свои собствени условия за плащане, по-специално между предприятия от същия размер. По-дългите срокове за плащане биха могли да бъдат взаимно договорени и не биха били непременно свързани с неравностойни позиции при договаряне. Въвеждането на фиксиран таван на сроковете за плащане би довело до прилагането на едни и същи правила към различни ситуации на стопанска дейност.

Тясно свързани са и опасенията на държавите членки по отношение на избора на правен инструмент, по-специално пълното хармонизиращо действие на регламента, който би третираше широк спектър от различни ситуации на стопанска дейност по един и същ начин и би оставил много ограничена свобода на действие на държавите членки да адаптират правилата към своя национален контекст.

Бяха изразени опасения и относно административната тежест, която предложеният регламент ще наложи на дружествата и публичните органи, по-специално задължението главните изпълнители по договори за строителство да представят доказателства, че на подизпълнителите са извършени плащания.

Освен това създаването на национални органи, които да гарантират спазването на регламента, буди загриженост у няколко държави членки. В допълнение към опасенията относно административната тежест и разходите, свързани със създаването и функционирането на тези публични органи, съществуват и опасения относно обхвата на правомощията, които са им предоставени в предложения регламент, по-специално по отношение на припокриването на тези органи с правомощията на съдилищата и трибуналите, което би могло да доведе до създаването на два вида паралелни производства.

3. Въпроси за обсъждане

Министрите се приканват да насочат обсъжданията по-специално по два аспекта.

- Предвид целите на преразглеждането на Директивата относно забавянето на плащането, които са насочени към защита на европейските предприятия, особено МСП, от забава на плащанията, и към преминаване към култура на бързо плащане, министрите се приканват да изразят становищата си относно избора на правен инструмент.
 - Предвид необходимостта от опазване на икономическото здраве на дружествата, особено на МСП, и като се отчита значението на това публичните органи да установят прецедент за бързо плащане, министрите се приканват да споделят вижданията си по предложението за задължителни срокове за плащане от 30 календарни дни. Трябва ли да се въведат механизми за гъвкавост, за да се отразят различните ситуации, в които работят предприятията? Тези виждания ще послужат за основа на обсъжданията по време на бъдещите заседания на работната група.
 - Като се имат предвид целите на преразглеждането на Директивата относно забавянето на плащането и обусловилиите го причини, а именно липсата на подходящи възпиращи механизми и недостатъчните механизми за правоприлагане, министрите се приканват да споделят вижданията си относно предложените правоприлагащи органи. Като се зачитат правомощията на съдилищата и трибуналите по граждански спорове, следва ли да се прилагат механизми за контрол и правоприлагане, за да се намали забавата на плащания по търговски сделки?
-